

מן התלמוד

סדר נשים, מסכת כתובות, דף ק"ב

רבי זירא כי הוה סליק לארץ ישראל לא אשכח מברא
למעבר, נקט במצרא וקעבר. אמר ליה ההוא מין: עמא
פזיזא, דקדמיתו פומיכו לאודניכו, אכתי בפזיזותיכו
קיימיתו! אמר ליה: דוכתא דמשה ואהרן לא זכו לה, אנא
מי ימר דזכינא לה?

כי הוה סליק - כאשר עלה

דקדמיתו פומיכו לאודניכו - שהקדמתם

פיכם לאודניכם

דוכתא - מקום

הסבר: כאשר עלה רבי זירא לארץ ישראל, לא מצא
מעבורת לחצות בה את הנהר, אחז בחבל שהיה מתוח
שם ועבר. אמר לו מין (כופר) אחד: אתם היהודים עם
פזיז, שהקדמתם את פיכם לאודניכם כשאמרתם "נעשה
ונשמע", ועדיין אתם נוהגים בפזיזות! השיב לו רבי
זירא: ארץ ישראל, שמשה ואהרן לא זכו לה, מי אמר
שאני אזכה לה? לכן מיהרתי להיכנס ולא התעכבתי.

על המפה

העיר תטואן במרוקו - ירושלים של מרוקו

תטואן היא עיר בצפון מרוקו. בעקבות גירוש ספרד
נוסדה במקום קהילה יהודית של מגורשי ספרד
שדיברה לאדינו. השכונה היהודית נקראה מלאח
ושכנה בדרום רובע המדינה. בשל רבניה הגדולים
של העיר היא כונתה "ירושלים של מרוקו" או
"ירושלים הקטנה", והקהילה הייתה ידועה בחינוך
הטוב שהעניקה לילדיה. בשנת 1798 נערך פוגרום
בתושבים היהודים, וכך גם ב-1859, כאשר פלשו
הספרדים לעיר. בתחילת המאה העשרים מנו
יהודי תטואן כ-20% מתושבי
העיר, אולם רובם עזבו אותה
והיגרו לארץ ישראל או לארצות
אחרות.

כיכר חסן השני והכניסה לארמון המלכותי
(Wikipedia, Degeefe) במדינה של תטואן

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי
ששם לו למטרה להנגיש את התלמוד תוך חיזוק
והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.
הפרויקט כולל: שבעה כרכים על פי סדר הדף היומי,
עלונים שבועיים, עלונים ייחודיים לחגים, דף פייסבוק
פעיל, ערוץ youtube פעיל הכולל סרטונים, תוכניות
קיש, ועוד. מוקדי לימוד בקהילות ובתי ספר בכל
הארץ ואף בעולם.

תלמוד ישראלי - מפגשים דורות,
מחברים עולמות.

סדר נשים | מסכת כתובות ק"ט - נדרים ד'
פרשת נח | כ"ח - ל' תשרי (23-29 לאוקטובר)

מסיימים
סכת
כתובות

דף ק"ט: "דיני הגזרות"

בדף זה בתלמוד מוזכרים שני תנאים: **אדמון וחנון בן אבישלום**. המטרה
שבתחילת הפרק מספרת כי שני תנאים אלה היו בירושלים ו**תפקידם היה**
"דיני גזרות". כלומר, ניתנה להם סמכות מיוחדת לגזור גזרות ולהטיל קנסות
על גזלנים, יותר מכפי שהם היו חייבים לשלם על פי דין. למשל, הם יכלו לקבוע
שכל מי שפזיק עץ צעיר משלם סכום מסוים, אף על פי שלפעמים העץ היה
שונה פחות מהסכום שנקבע. באותה עת היתה ירושלים עיר מלאה בבתי דינים
- שלוש מאות תשעים וארבעה בתי דינים היו בה, ובכל בית דין ישבו עשרים
ושלושה דינים. אם נעשה חשבון נגלה, כי היו בירושלים **תשעת אלפים ושישים**
ושנים דינים. ובכל זאת רק שני התנאים הללו, **אדמון וחנון בן אבישלום**, ועוד
דון אחד בשם חנון המצרי, היו מוסמכים להיות **"דיני גזרות"**.

דף ק"י: מעלתה וחשיבותה של ארץ ישראל

התלמוד אומר, שמי שיש לו אפשרות לגור בחוץ לארץ בעיר שרוב התושבים
הגרים בה הם יהודים, או לגור בארץ ישראל בעיר שרוב התושבים הגרים בה
הם נוכרים, **עדיף שיגור בארץ ישראל**. מדוע? כי בארץ ישראל ישנן סגולות
מיוחדות, מפני שהקב"ה משגיח בכבודו ובעצמו על ארץ ישראל. לכל העולם
הקב"ה ממנה את שלוהיו לנהל ולהשגיח, אולם על ארץ ישראל הוא משגיח
ומנהל בכבודו ובעצמו, לכן **פדאי לגור בארץ ישראל**. עד כדי כך חז"ל ראו
חשיבות במגורים בארץ ישראל, שהם כינו את מי שהולך להתגורר בחוץ לארץ
כ"עובד עבודה זרה", שהוא מראה כביכול שהוא מעדיף לחיות בחוץ לארץ ולא
בארץ ישראל עליה משגיח הקב"ה בעצמו.

דף קי"א: תחית המתים

אחד מיסודות האמונה היהודית הוא האמונה בתחית המתים. אמונה זו היא
גם אחד משלושה עשר העיקרים שכל יהודי חייב להאמין בהם: **"אני מאמין**
באמונה שלמה שתהיה תחית המתים בעת שיעלה רצון מאת הבורא יתברך
שמו". יש שיטה בתלמוד הסוברת שהמתים שיקמו לתחיה יקומו בארץ ישראל,
בעוד שהמתים מחוץ לארץ יתגלגלו בתוך האדמה עד ארץ ישראל ובה יקומו
לתחיה. על כך מוסיף התלמוד ואומר כי הצדיקים המתים שנקברו בחוץ לארץ
לא יצטרכו להתגלגל בתוך האדמה, אלא הקב"ה יבאר עבורם מחילות עמוקות
מחוץ לארץ עד ארץ ישראל, בהן הם יוכלו להלך בקומה זקופה, וכשיגיעו לארץ
ישראל יצאו מתוך הפרקע ויעלו על אדמתה הקדושה של ארץ ישראל.

דף קי"ב: האהבה לארץ ישראל

בדף האחרון של מסכת כתובות, מביא התלמוד מעשים על האמוראים, כדי
ללמד על חיבתם ועל השתוקקותם לארץ ישראל.
כשהאמורא **רבי זירא** עלה מבבל לארץ ישראל היה
עליו לעבור נהר. במקום שבו הוא עמד לא היה גשר
למעבר, אלא קורת עץ צרה שהונחה מצד אחד של
נהר לצד השני, ומעליה היה מתוח חבל. מי שרצה

חברותא

★ | מן ההסטוריה

עליית יהודי מרוקו לארץ ישראל

יהודים עלו ממרוקו לארץ ישראל לאורך כל הדורות. עם הקמת המדינה ופרוץ מלחמת העצמאות החריף היחס העוין כלפי היהודים במרוקו, והחל גל עלייה גדול לארץ. בשנים 1948-1956 הייתה מרוקו תחת שלטון צרפתי, שאיפשר ליהודים לעלות לארץ תחת מגבלות. בשנים אלה עלו 85,000 יהודים. בחמש השנים הבאות נאסרה ההגירה, אך 30,000 יהודים הצליחו לעלות לארץ באופן לא חוקי בספינות מעפילים. בשנים 1961-1967 עלו לארץ 120,000 יהודים במסגרת מבצע יכין, בהסכמה בשתיקה מצד השלטונות. סך הכל עד שנת 2000 עלו ממרוקו לארץ קרוב לרבע מיליון יהודים, ורק אלפים בודדים נותרו שם.

ביתו של הרמב"ם בפאס, מרוקו (Wikipedia)

מתפלפלים

לפניכם אירוע שעורר דיון סוער:

בשכונה בה מתגורר יואב בן ה-13 יש כל מיני סוגי ילדים, ובתוכם גם כאלו שהתנהגותם גסה וחצופה, וגם כאלו שהתנהגותם למופת. יואב מתלבט האם להתחבר במשחקים ובפעילות בכיתה ובשכונה רק לילדים 'הטובים', ולהתעלם מהילדים ה'בעייתיים', או שעליו לנסות להתחבר גם אל הילדים הבעייתיים ולנסות להשפיע עליהם, גם במחיר אישי של השפעתם האפשרית עליו.

מצד שני:

זה פתרון קל להסתגר החברה שלך. יותר קשה להתחבר גם לטיפוסים פחות נעימים, אבל רק כך אולי יהיה אפשר להשפיע עליהם ולשנות את המציאות כולה לטובה. הסתגרות איננה פתרון.

מצד אחד:

יותר נעים נוח וכיף להתחבר רק עם חברים טובים, בלי להתמודד עם בעיות התנהגות של ילדים אחרים חצופים וקשים יותר. לכן על יואב לדאוג לעצמו ולחיים שלו. הוא לא יכול לתקן את כל העולם, ועדיף שיהיה בסביבה חברתית טובה ומוגנת.

נ...מה
עצתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשחק אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

מים שיש להם סוף - מים שאין להם סוף

אדם שראו אותו טובע ב'מים שאין להם סוף' נראה לעין, כגון בים הגדול, אי אפשר להתיר לאשתו להינשא לאחר, כי ייתכן שהוא חי ועלה מהמים במקום אחר בלי שראו. אולם מי שראו אותו טובע ב'מים שיש להם סוף' נראה לעין, כגון בבור או במערה, ולא ראו אותו יוצא משם, מותר לאשתו להינשא לאחר כי בוודאי הוא מת.

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

לומדי התלמוד הישראלי - קהילת רבבה, מממ קיץ תשפ"ב

הסדרה מתארת את ההיסטוריה של עם ישראל

4 כמה אנשים היו עליה?

5. אחת הספינות שהוציא הארגון הייתה הספינה "אגוז".

510
מי הביניים
פּת הראשונים

דבר תורה פרשת נח

מדוע מכל מיני הצומח בוחרת היונה דווקא את עלה הזית? מדוע דווקא עץ הזית נבחר כסמל השלום? על ייחודו של הזית ניתן ללמוד דרך סתירה הנמצאת ביחס אליו בדברי חז"ל. מצד אחד הגמרא (הוריות י"ג) אומרת שאכילת הרבה זיתים גורמת לשכחה, אך מן הצד שני ידוע ש**שמן הזית** מועיל לזיכרון טוב וחד. **כיצד ייתכן שבאותו פרי יהיו תכונות הפוכות וסותרות?** ניתן להסביר, שכדי להפיק את השמן מהזיתים צריך לעמוד ולהתייגע, ולעומת זאת כדי ליהנות מהזית כפי שהוא לא צריך לעשות דבר. עלה הזית שבפי היונה בא ללמדנו - שהשלום תלוי ונמצא בידיים שלנו: אם נעבוד קשה בכדי להשיגו ולשמור עליו - נזכה לו, אך אם נצפה לקבלו בקלות ללא השקעה ועמל - הוא פשוט ייעלם ולא יחזיק.

סדר מועד | מסכת כתובות, דף קי"ב - מסכת נדרים, דף ד'

לעבור במקום זה את הנקה, היה עולה על הקורה, וכשרגליו טובלות במים היה פוסע על הקורה ואוחז בידיו בחבל כדי שלא יפול לתוך המים. רבי זירא החליט לעבור לארץ ישראל על גבי הקורה ולא לחפש גשר במקום אחר כדי לעבור עליו, מפני שאמר: הן משה ואהרן לא זכו להיכנס לארץ ישראל, מי אמר שאני אצא? הבה אצטרף להיכנס אליה. כשהאמורא רבי אבא הגיע לארץ ישראל הוא רכן ונישק את סלעיה. התלמוד מוסיף ואומר שמפני שארצנו כה קדושה ומעולה והיא הארץ שנבחרה על ידי הקב"ה, צריך להיזהר שלא להתלונן עליה אלא תמיד להודות על הזכות שיש לנו לשבת בה.

מסיימים
מסכת כתובות מתחילים
מסכת נדרים!

מסכת נדרים

דף ב': מסכת נדרים

מסכת נדרים, אותה אנו מתחילים ללמוד, עוסקת ברובה בענייני נדר.

רבי יהודה הנשיא, סידר את המשניות לפי נושאים. ב"סדר מועד" למשל כלולות מסכתות העוסקות בענייני המועדים. אנו לומדים עתה את "סדר נשים" בו נמצאת מסכת "קידושין", ועוד מסכתות דומות. **מדוע מסכת "נדרים" נמצאת בתוך "סדר נשים"?** הרמב"ם מסביר, מפני שדיני נדרים נכתבו בתורה על אישה או בת קטנה שנדרה, **לכן מסכת נדרים סודרה ב"סדר נשים". מהו בעצם נדר?** אדם שרוצה לאסור על עצמו דברים שמוותרים לו, יכול לומר "דבר זה אסור עלי כקורבן". למשל, אם ראובן רוצה לאסור על עצמו שלא יאכל תפוזים, הרי הוא אומר: "התפוזים אסורים עלי כקורבן" - כפי שקורבן הוא הקדש ואסור לאכול אותו, כך התפוזים אסורים עליו.

דף ג': מהו "יד" של נדר?

ישנה הלכה בסיסית וחשובה בדיני נדרים, והיא מכונה **"ידות"**. נשים לב - מדוע ידית של כלי מכונה כך? התשובה היא מפני שהיא כמו "יד" של הכלי. כשם שאדם יכול לתפוס דברים עם הידים שלו, כך גם את הסיר אפשר לתפוס ולהרים באמצעות הידית. ישנה הלכה בדיני נדרים - **"ידות נדרים"**. הלכה זו קובעת כי **אם אדם אמר נדר בלשון שאינה ברורה כל כך, בכל זאת חל הנדר**, אם הלשון שהוא אמר רומזת על כך שהוא רוצה לנדור. למשל, אדם שאמר: "מופרש אני ממך שאיני אוכל לך", נדרו חל ואסור לו לאכול מהברו, כאילו אמר: "אני אוסר עלי את המאכלים שלך כקורבן". **מדוע הלכה זו מכונה "ידות"?** מפני שבאמצעות הלשון הלא-כל-כך ברורה שהוא אמר, אנו מבינים מה כוונתו, והמשפט שלו הוא כמו **ידית שעמה מרימים את כל הכלי**, וכך עם המשפט הזה אנו מבינים את כל כוונתו, אפילו שהוא לא אמר אותה בפירוש.

דף ד': פירוש רבנו ניסים - הר"ן

ישנה ידיעה חשובה הקשורה ללימוד מסכת נדרים. דף רגיל של תלמוד נראה כך - באמצע העמוד מודפסות המילים של הגמרא, ומשני הצדדים יש פירושים באותיות רש"י. בצד אחד פירושו של רבי שלמה יצחקי, הלא הוא **רש"י** שכתב פירוש על כל החומשים, הנביאים והכתובים ועל התלמוד, בצד השני מודפס פירושה של בעלי התוספות.

במסכת נדרים לא זכינו לפירוש רש"י. לפיכך, במסכת נדרים לומדי המסכת משתמשים בפירושו של רבנו ניסים - הר"ן, המודפס בצד השני של הגמרא.

חידה!

למדנו על חשיבותה של ארץ ישראל, ארץ ישראל מזכרת בתנ"ך בשמות רבים, שמופיעים כאן בשני סדר האותיות. זהו את השמות:

1. צרא נענכ

2. תבז בלח אצר שדוב

3. המדח רצא

4. ראצ מירבעה

5. יבצ צאר

6. צראה בהוטה

(טופט לאטז'א לא י'מלחט לא י'מלחט
לא י'מלחט טפז לא י'מלחט לא י'מלחט)

שאלות השבוע

1. כמה דיינים היו בירושלים בתקופה עליה מסופר בגמרא?

2. מדוע מסכת נדרים נמצאת בסדר נשים?
3. מי כתב את הפירוש על מסכת נדרים?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העולן עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

